

З досвіду виведення маток на пасіці Вадима Круглова

Вадим Григорович Круглов з м. Волочиська Хмельницької області утримує пасіку у 300 бджолосімей і вже понад двадцять років займається виведенням маток, отож у цій справі має чималий досвід. Він досконало відпрацював свою досить цікаву та ефективну методику формування сімей-виховательок, виведення маток, створення нуклеусів тощо, чим погодився поділитися з читачами журналу “Бджоляр”.

Уся пасіка Вадима Круглова розміщена на трьох віддальних один від одного точках, розташованих на відстані значно більшій від радіусу льоту бджіл. Причому на точку в районі Дністра, завдяки особливому мікроклімату, розвиток сімей починається значно раніше (на 2–3 тижні), ніж в інших місцевостях. Це дає змогу на цьому точку починати формувати перші сім’ї-виховательки вже 10–15 квітня та відповідно отримувати найбільш ранніх маток.

Сім’ї-виховательки пасічник формує на 6 рамках, відбираючи від кожної з найсильніших сімей на точку по одній

рамці запечатаного розплоду, щільно обсидженого бджолами. Отож, за своєю структурою вони фактично є збірними безматочними відводками. Щоб бджоли з них не розлетілися, ці сформовані сім’ї перевозить на інший точок у спеціальних 6-рамкових ящиках.

Заселяє по дві сформовані таким чином сім’ї-виховательки в один вулик через глуху перегородку – по 6 рамок в обидва відділення. В цей же день підставляє мисочки для освоєння бджолами. Наступного дня проводить прищеплення личинок за допомогою одноразового їх перенесення в підготовлені мисочки. При виведенні першої серії маток у сім’ю-виховательку підставляє прищеплювальну рамку з двома планками по 10–12 мисочок на кожній (загалом 20–24 маточники), а у всіх наступних – по три планки (30–36 маточників). Через 10 днів після щеплення личинок поміщає маточники в клітки Титова, а на 11–12-й день виходять матки.

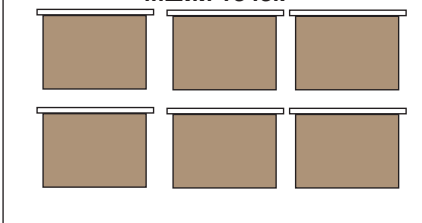
Вадим поділився одним досить цікавим спостережен-

Квітень – перше виведення маток

Сім'ї, розміщені на одну точку

З кожної сім'ї відбирають по рамці з закритим розплодом та обридjenими бджолами і перевозять на іншій точок

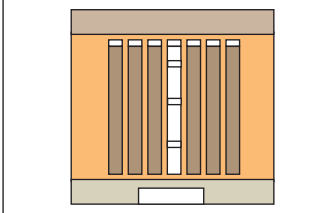
З відібраних рамок формують 6-рамкову сім'ю-вихователку, у яку поміщають прищеплювальну рамку з двома планками по 10–12 мисочок

Через 11 днів

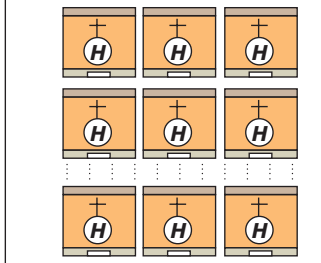
Сім'ї-вихователки формують так само, як і першого разу в квітні

У сім'ю-вихователку, вміщують прищеплювальну рамку з трьома планками по 10–12 мисочок

Через 11 днів маток (або маточники) підсаджують в уже сформовані нуклеуси, з яких попередньо відібрали запліднених маток. Додатково формують необхідну кількість нуклеусів від сім'ї-вихователки

З сім'ї-вихователки відбирають неплідних маток та бджіл для формування нуклеусів

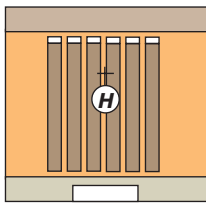

У сім'ю-вихователку прищеплюють другу серію маточників

Друга і наступні партії виведення маток

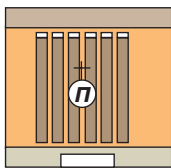
Сформувавши нуклеуси, залишку сім'ї-виховательки залишають одну неплідну матку і надалі використовують її на пізньому медозборі як звичайну сім'ю

Для виведення наступних серій маток формують нові сім'ї-виховательки так само, як і в попередні рази. Відповідно весь процес повторюється.

Через 11 днів маток (або маточники) підсаджують у нуклеуси, як і попереднього разу

Після виведення двох серій маток сім'ї-виховательці дають плідну матку та використовують її на медозборі

Вадим Круглов розповідає про свій досвід пасічникування

ням. Як і кожен матковивідник, у кормові відділення кліточок, у які виходили молоді матки в сім'ях-виховательках, він клав по краплі розтопленого меду. Пасічникам добре відомі випадки, коли за високої температури, яку створюють бджоли довкола кліточок з матками, та недостатньої густини корму останній розтоплювався і матки обмащувалися та залипали у кормі. Бджоли, не маючи доступу до маток, не могли їх почистити, що інколи призводило і до загибелі маток. Так от, пасічник помітив, що бджоли відразу ж після виходу молодих маток починають їх інтен-

сивно годувати через клітки і, відповідно, практично немає потреби у додатковому кормі на час перебування молодих маток у гніздах сімей-вихователюк. Отож, тепер він корму в клітках взагалі не дає, оскільки, на його думку, ця операція, без потреби лише забирає час. Причому виведених маток таким чином у сім'ях-вихователюк за потреби утримує й довше. Жодного випадку загибелі матки з голоду не було.

Після виходу першої серії молодих маток для їх запліднення формує відповідно до кількості отриманих маток необхідну кількість нуклеусів, використовуючи безпосередньо бджіл самих сімей-вихователюк. Для цього відбирає від них та готує для заселення нуклеусів потрібну кількість бджіл (струшує бджіл у ящик, витримує їх та розсипає в кожен нуклеус по одному черпаку бджіл за загальноприйнятою технологією), залишаючи в сім'ї частину бджіл (які повинні хоча і не дуже щільно, але обсіяти всі щільники) із залишками розплоду, який до цього часу ще не вийшов, рамки з кормовими запасами та одну з виведених молодих маток. Тут слід зауважити, що бджіл сімей-вихователюк буде цілком достатньо як для за-

селення нуклеусів, так і для самих сімей після відбору бджіл для цих нуклеусів. Це забезпечується тим, що після виходу молодих бджіл з 6 рамок розплоду у сформованих сім'ях-вихователюках, їх сила зросте більше ніж в 2 рази. При цьому слід враховувати, що під час заселення нуклеусів назад у сім'ю ще повернеться деяка кількість льотних бджіл. Такі сім'ї, що залишилися після розформовування на нуклеуси перших вихователюк, встигають набрати достатньої сили, щоб ефективно працювати на медозборі з пізньої гречки.

Формування наступної партії сімей-вихователюк та подальше виведення маток відбувається так само, як описано вище. Однак на цей час в наявності вже будуть попередньо сформовані нуклеуси, в які пасічник підсаджує нових виведених маток (або ж маточники на виході), попередньо відібравши вже запліднених маток. Від сімей-вихователюк, відповідно до кількості отриманих маток, лише доформовує необхідну додаткову кількість нуклеусів, а самі вихователюки використовуює повторно, виводячи наступних маток.

Після виведення двох партій маток сім'ям-вихователю-

кам підсаджує молодих плідних маток та використовує їх на медозборі, а для подальшого виведення маток формує таким самим чином нові сім'ї-виховательки. У такий спосіб вдається суттєво прискорити процес відновлення та розвитку сімей-вихователок після виведення в них маток, завдяки чому до часу настання пізніх медозборів вони за рівнем розвитку не дуже суттєво поступаються звичайним бджолосім'ям, і майже так само продуктивно використовують ці медозбори.

При виведенні останніх в сезоні партій маток, щоб не послаблювати сімей-вихователок, бджіл для формування нуклеусів від них взагалі не відбирає, використовуючи лише ті нуклеуси, що є в наявності. Після виходу цих маток сім'ям-вихователкам, в яких залишається велика кількість бджіл, підсаджує плідних молодих маток, з якими вони йдуть зимувати.

Після запліднення та відбору останніх маток нуклеуси об'єднує між собою по декілька штук та залишає одну плідну молоду матку.

Використання такої технології виведення маток забезпечує низку переваг:

– формування сімей-вихователок та безперервний

протягом сезону процес виведення маток відбуваються без будь-яких втрат щодо чисельності пасіки та рівня медозбору. Тобто, таким чином пасічнику вдалося успішно поєднати матковивідний та медотоварний напрямки спеціалізації господарства;

– такий метод формування сімей-вихователок одночасно є ще й досить ефективним протиroyовим заходом, оскільки періодичне послаблення найсильніших сімей на пасіці за рахунок відбирання від них частини бджіл та розплоду для створення збірних відводків (особливо у безвзяткові періоди сезону) запобігає входженню цих сімей у royовий стан;

– створення сильних безматочних збірних відводків та відповідно виведення маток можна розпочинати у доволі ранні терміни, коли ще рівень розвитку навіть найсильніших сімей пасіки є недостатнім для їх використання як вихователок;

– щороку на пасіці проходить майже повна заміна маток.

Андрій ДРУЖБЯК